

III.037.1.2021.LN

**Pan
Marian Banaś
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
ePUAP**

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo Pana Prezesa z dnia 12 kwietnia 2021 r., znak: KST.0310.002.2021, przedkładam propozycje tematów kontroli, które w opinii Rzecznika Praw Obywatelskich należałoby uwzględnić w działaniach kontrolnych NIK planowanych na 2022 rok.

- 1) Prawidłowość działań Policji dokonującej zatrzymania osób uczestniczących w zgromadzeniach publicznych w świetle orzecznictwa sądowego uznającego liczne przypadki tych zatrzymań za niezasadne, nieprawidłowe i niezgodne z prawem i wpływ tych działań na konieczność wpłaty z budżetu państwa stosownych zadośćuczynień oraz odszkodowań.
- 2) Dochodzenie przez Skarb Państwa roszczeń zwrotnych na podstawie art. 557 k. p. k. od osób, które swych bezprawnym działaniem spowodowały niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie.
- 3) Sprawdzenie czy organy prowadzące postępowania administracyjne na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.) prawidłowo i zgodnie z celem tej ustawy, zapewniają udział organizacjom społecznym, w tym organizacjom ekologicznym, w sprawach dotyczących wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięć uciążliwych takich jak wielkoprzemysłowe fermy trzody chlewnej, drobiu, zwierząt futerkowych.
- 4) Prawidłowość działań Policji polegających na legitymowaniu, zatrzymywaniu, nakładaniu mandatów karnych i kierowaniu do sądów wniosków o ukaranie, dla których to czynności jako materialnoprawną podstawę Policja wskazywała art. 54

Kodeksu wykroczeń, w stosunków do osób nieprzestrzegających nakazów, zakazów, ograniczeń i obowiązków w stanie epidemii. Przepisy rozporządzeń wydawanych na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845 ze zm.) w oczywisty sposób nie stanowią przepisów porządkowych w rozumieniu art. 54 k. w., służą bowiem ochronie zdrowia, a nie ochronie porządku i spokoju w miejscach publicznych. W związku z tym Policja nie miała do tych działań wystarczających podstaw prawnych w Kodeksie wykroczeń aż do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z COVID-19 (Dz. U. poz. 2112 ze zm.), a więc do momentu wprowadzenia art. 116 § 1a k. w. Stanowisko to potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego uwzględniające jako oczywiście zasadne kasacje wnoszone przez Rzecznika od wyroków nakazowych (m. in. wyroki: z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt II KK 40/21, z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. akt II KK 75/21; z dnia 5 maja 2021 r., sygn. akt V KK 132/21, V KK 126/21, II KK 106/21; z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt II KK 76/21 i II KK 82/21).

- 5) Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o finansowaniu wsparcia tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy oraz o zmianie Kodeksu cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 756) wprowadziła do ustawy o ochronie praw lokatorów (...) szereg zmian, w tym nałożyła na gminy obowiązek określenia w uchwale warunków, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób z niepełnosprawnościami. W związku z tym gminy powinny podjąć w ciągu dwóch lat nowe uchwały określające zasady wynajmowania na potrzeby osób z niepełnosprawnościami lokali stanowiących ich własność. Należałoby zbadać czy i w jaki sposób ów obowiązek nałożony na gminy został wykonany.
- 6) Nakładanie przez Państwową Inspekcję Sanitarną kar pieniężnych za nieprzestrzeganie obowiązków, zakazów, nakazów i ograniczeń określanych w kolejnych rozporządzeniach Rady Ministrów wydawanych na podstawie art. 46a i art. 46b ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi z uwzględnieniem okoliczności wielokrotnie potwierdzonej w orzecznictwie sądów administracyjnych, że organy PIS co do zasady nie zapewniały stronom prowadzonego przez siebie postępowania administracyjnego czynnego udziału w tym postępowaniu, zaś czynności dowodowe ograniczały wyłącznie do posłużenia się w celu wykazania naruszenia prawa notatką sporządzoną przez funkcjonariusza Policji.

- 7) Prawidłowość wydatkowania środków publicznych przez publiczną radiofonię i telewizję w sytuacji, gdy w powszechnym odczuciu społecznym (wyrażanym także w skargach kierowanych do Rzecznika) oraz w świetle badań analitycznych publiczna radiofonia i telewizja nie realizuje misji publicznej w postaci oferowania społeczeństwu programów cechujących się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością (art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji – Dz. U. z 2020 r. poz. 805 ze zm.).
- 8) Zbadanie sytuacji mieszkańców domów pomocy społecznej w stanie epidemii pod kątem ich dostępu do opieki zdrowotnej, zapewnienia kontaktów ze światem zewnętrznym.
- 9) Zbadanie zjawiska rezygnacji opiekunów osób starszych z wykonywania pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki w celu wsparcia w czynnościach życia codziennego, z uwagi na brak usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Zjawisko to powoduje często powoduje ubóstwo i izolację społeczną tych opiekunów w związku ze zbyt szybkim opuszczeniem rynku pracy i utratą otrzymania w przyszłości wyższego świadczenia emerytalnego. Tymczasem celem polityki społecznej prowadzonej w wymiarze lokalnym powinno być tworzenie warunków umożliwiających tym osobom jak najdłuższe pozostanie na rynku pracy.
- 10) Prawidłowość wykonywania przez wojewodów zdań dotyczących ustalania prawa do świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego, objętych koordynacją systemu zabezpieczenia społecznego.
- 11) Korzystanie przez Prokuratora Krajowego z uprawnienia do delegowania prokuratora bez jego zgody do innej jednostki organizacyjnej prokuratury (art. 106 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze – Dz. U. z 2021 r. poz. 66 ze zm.), które jak wynika ze spraw rozpoznawanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich, odbywa się bez uwzględnienia sytuacji życiowej i rodzinnej delegowanego prokuratora oraz potrzeb poszczególnych jednostek prokuratury i łączy się z wypłatą ze środków publicznych dodatkowych należności przysługujących prokuratorowi delegowanemu do innej miejscowości.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/